

LIKVIDAATTORUUDEN LIKVIDOIMINEN

„Proletarin” tämän numeron erikoisliitteestä lukijat löytävät tiedotuksen bolshevikkien neuvottelukokouksesta sekä siinä hyväksytyjen päätöslauselmien tekstit *. Tässä kirjoituksessa aiomme pysähtyä arvioimaan sitä, mikä merkitys oli tällä neuvottelukokouksella sekä siinä tapahtuneella bolshevikkien vähäisen osan erkanemisella niin meidän ryhmämme kuin myös yleensä koko VSDTP:n kannalta.

Kaksi viimeksi kulunutta vuotta, suunnilleen vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän valtiokaappauksesta alkaen ja nykyyhetkeen saakka, ovat olleet jyrkän murroksen kautta, raskaan kriisin aikaa Venäjän vallankumouksen historiassa sekä Venäjän työväenliikkeen ja VSDTP:n kehityksessä. Joulukuussa 1908 pidetty VSDTP:n Yleisvenäläinen konferenssi teki yhteenvedot poliittista nykytilannetta, vallankumousliikkeen tilaa ja sen näköaloja sekä työväenluokan puolueen nykyhetken tehtäviä koskevista kysymyksistä. Tämän konferenssin päätöslauselmat ovat puolueen kestäväää pääomaa, ja ne menshevikkiopportunistit, jotka halusivat hinnalla millä hyvänsä arvostella niitä, ovat vain tuoneet erittäin havainnollisesti ilmi sen, että heidän „arvostelunsa” on voimatonta, ettei se kykene asettamaan niiden vastapainoksi kerrassaan mitään harkittua, eheätä, järjestelmällistä näissä päätöslauselmissa ratkaistujen kysymysten suhteen.

Mutta puoluekonferenssi antoi meille muutakin. Sillä oli mitä tärkein merkitys puolueen elämässä siinä mielessä, että se hahmotteli *uudet aatteelliset ryhmitykset* molemmissa ryhmissä: sekä menshevikeillä että bolshevikeilla. Voidaan

* Ks. tätä osaa, ss. 421—448. *Toim.*

liioittelematta sanoa, että puolueen koko historia niin välitömästi vallankumouksen edellä kuin vallankumouksen aikanakin on ollut näiden ryhmien välistä taistelua. Sen vuoksi uudet aatteelliset ryhmitykset ovat puolueen elämässä erittäin tärkeä ilmiö, jota kaikkien sosialidemokraattien pitää tarkoin ajatella ja joka heidän tulee ymmärtää ja muistaa osatakseen suhtautua tietoisesti uuden tilanteen asettamiin uusiin kysymyksiin.

Nämä uudet aatteelliset ryhmitykset voidaan lyhyesti luonnehtia likvidaattoruuden ilmaantumiseksi puolueen molemmilla äärimmäisillä sivustoilla sekä taisteluksi sitä vastaan. Mensheveikeillä likvidaattoruus tuli ilmi täysin selvästi vuoden 1908 joulukuuhun mennessä, mutta taistelua sitä vastaan käytiin silloin melkein yksinomaisesti muiden ryhmien taholta (bolshevikkien, puolalaisten ja latvialaisten sosialidemokraattien ja bundilaisten erään osan taholta). Puoluemies-menshevikit, likvidaattoruutta vastustavat menshevikit, olivat siihen aikaan juuri ja juuri hahmottomassa virtaukseksi, eivätkä he esiintyneet missään määrin yhtenäisinä ja avoimesti. Bolsheveikeilla olivat selvästi näkyvissä ja esiintyivät avoimesti molemmat osat: sekä valtavana enemmistönä olevat ortodoksiset bolshevikit, jotka taistelivat jyrkästi otzovismia vastaan ja veivät läpi kaikki heidän hengessään laaditut konferenssin päätöslauselmat, että vähemmistönä olevat „otzovistit”, jotka erillisenä ryhmänä puolustivat katsomuksiaan saaden monasti kannatusta heidän ja ortodoksisten bolshevikkien välillä häilyviltä „ultimatisteilta”. „Proletarissa” on jo monet kerrat sanottu ja todistettu, että otzovistit (ja ultimattistit, mikäli he luisuvat edellisten kannalle) ovat nurinpäin käännettyjä menshevikkejä, uutta lajia likvidaattoreita (ks. erikoisesti „Proletarin” №№ 39, 42, 44 *). Siis: mensheveikeillä — valtava likvidaattorien enemmistö, puolue miesten tuskin havaittava, alulla oleva protesti ja taistelu näitä vastaan; bolsheveikeilla — ortodoksisten ainesten täydellinen herruus ja samalla avoimesti esiintyvä otzovistien vähemmistö, — tällainen oli puolueen sisäinen tilanne, joka kuvastui VSDTP:n Yleisvenäläisessä joulukuun konferenssissa.

* Ks. tätä osaa, ss. 279—296, 351—354 ja 379—390. *Toim.*

Mitä sitten on tämä likvidaattoruus? mikä syy aiheutti sen ilmaantumisen? minkä takia otzovistit (ja jumalanrakentajat, joista sanomme muutaman sanan tuonnempana) ovat myös likvidaattoreita, nurinpäin käännettyjä menshevikkejä? sanalla sanoen, millainen on puolueemme sisällä tapahtuneen uuden aatteellisen ryhmytyksen sosiaalinen sisältö ja sosiaalinen merkitys?

Likvidaattoruus sanan ahtaassa mielessä, menshevikkien likvidaattoruus, on aatteellisesti sosialistisen proletariaatin vallankumouksellisen luokkataistelun kieltämistä yleensä ja muun muassa proletariaatin hegemonian kieltämistä porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessamme. Tämä kieltäminen pukeutuu tietenkin erilaisiin muotoihin, se tapahtuu enemmän tai vähemmän tietoisesti, jyrkästi, johdonmukaisesti. Esimerkkinä voidaan mainita Tsherevanin ja Potresov. Edellinen antoi sellaisen arvion proletariaatin osuudesta vallankumouksessa, että jo ennen „Golos Sotsial-Demokratian” toimituksen sisällä tapahtunutta jakaantumista *koko* toimitus (s.o. sekä Plehanov että Martov—Dan—Axelrod—Martynov) oli pakotettu sanoutumaan irti Tsherevaninista, vaikka tekikin tämän peräti sopimattomassa muodossa: nimittäin siten, että kieltäytyi johdonmukaisesta likvidaattorista „Vorwärtsissä”*, saksalaisten edessä, mutta *ei esittänyt lausuntoaan „Golos Sotsial-Demokratassa” venäläisille lukijoille!* Artikkelissaan, joka ilmestyi „Yhteiskunnallinen liike Venäjällä XX vuosisadan alussa” julkaisussa, Potresov likvidoi niin hyvällä menestyksellä aatteen proletariaatin hegemoniasta Venäjän vallankumouksessa, että Plehanov erosi kollektiivisesta likvidaattorien toimituksesta.

Järjestöllisellä alalla likvidaattoruus on illegaalisen sosialidemokraattisen puolueen välttämättömyyden kieltämistä ja tähän liittyvää VSDTP:sta luopumista, siitä eroamista, taistelun käymistä sitä vastaan legaalisen lehdistön palstoilla, legaalisisissa työväenjärjestöissä, ammattiliitoissa, osuuskunnissa, edustajakokouksissa, joihin osallistuu työläisedustajia j.n.e. Venäjän jokaisen puoluejärjestön historia viimeisten kahden vuoden ajalta on täynnä esimerkkejä tällaisesta menshevikkien likvidaattoruudesta. Olemme jo esittäneet erikoisen havainnollisena likvidaattoruuden

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

esimerkkinä („*Proletari*” № 42, julkaistu uudelleen kirjassa: „VSDTP:n Yleisvenäläinen konferenssi joulukuussa 1908”) sen tapauksen, jolloin Keskuskomitean menshevikkijäsenet yrittivät suoranaisesti *panna hajalle puolueen Keskuskomitean*, lakkauttaa tämän laitoksen olemassaolon ja toiminnan. Sellaisena tunnusmerkinä, joka osoittaa illegaalisten menshevististen järjestöjen miltei täydellistä hajaantumista Venäjällä, voidaan mainita se, että „Kaukasian edustajistoon” viimeksi pidetyssä puoluekonferenssissa kuului yksinomaisesti ulkomailla oleskelevia henkilöitä ja että puolueen Keskuskomitea vahvisti (vuoden 1908 alussa) „*Golos Sotsial-Demokratian*” toimituksen aivan erilliseksi kirjalliseksi ryhmäksi, jolla ei ole mitään yhteyttä mihinkään Venäjällä toimivaan järjestöön.

Menshevikit eivät tee yhteenvetoja kaikista näistä likvidaattoruuden ilmauksista. Osaksi he salaavat niitä, osaksi menevät itsekin sekaisin, tajuamatta erillisten tosiasian merkitystä, häkeltyen pikkuseikkojen, kommelluksien, persoonallisuuksien vuoksi, osaamatta tehdä yleistyksiä, käsitämättä tapahtumien merkitystä.

Ja tämä merkitys on sellainen, että työväenpuolueen opportunistisen siiven piti porvarillisen vallankumouksen kaudella kriisien, hajaannuksen ja lamaannuksen oloissa joko osoittautua kiertämättä kauttaaltaan likvidaattorimaiseksi tahi joutua likvidaattorien pauloihin. Porvarillisen vallankumouksen kaudella proletaariseen puolueeseen yhtyy *kiertämättä* pikkuporvarillisia *mukanakulkijoita* (saksaksi heitä nimitetään Mitläufereiksi), jotka vähiten kykenevät omaksumaan proletaarista teoriaa ja taktiikkaa, vähiten kykenevät kestämaan lamaannuksen kaudella ja ovat eniten taipuvaisia viemään opportunistimin päätökseen. Hajaannuksen tullen intelligenttimenshevikkien, kirjailijamenshevikkien joukko muuttui todellisuudessa liberaaleiksi. Ja kun intelligentssi pakeni puolueesta, niin eniten hajosivat *siis* menshevistiset järjestöt. Ne menshevikit, jotka tunsivat vilpittöntä myötätuntoa proletariaattia ja proletariaatin luokkataistelua kohtaan, proletaarista vallankumousteoriaa kohtaan (ja aina on ollut tällaisia menshevikkejä, jotka puolusteleivat opportunistimiaan vallankumouksessa sillä, että he haluavat huomioida kaikki tilanteissa sattuvat käänteet ja sekavan historiallisen tien kaikki mutkat), jäivät „vielä kerran vähemmistöksi”, vähemmistöksi vähemmistöläisten

joukossa, sellaisiksi, joilta puuttuu päättäväisyyttä käydä taistelua likvidaattoreita vastaan, sellaisiksi, joilla ei ole voimia tämän taistelun menestyksellistä käymistä varten. Mutta mukana-kulkijaopportunistit menevät yhä pitemmälle liberalismiin, Plehanov ei jaksa enää sietää Potresovia, „Golos Sotsial-Demokrata” ei jaksa sietää Tsherevaninia, moskovalaiset työläismenshevikit intelligenttimenshevikkejä ja niin edelleen. Puoluemies-menshevikit, ortodoksiset marxilaiset menshevikit alkavat erkaantua, ja olosuhteiden pakosta, koska he lähenevät *puoluetta*, käy niin, että he lähenevät bolshevikkeja. Ja meidän tehtävämme on ymmärtää tämä tilanne, koettaa kaikin muodoin ja kaikkialla erottaa likvidaattorit puolue-menshevikeistä, lähentyä näitä jälkimmäisiä, ei siinä mielessä, että pyyhittäisiin pois periaatteelliset erimielisyydet, vaan siinä mielessä, että liitettäisiin lujasti yhteen todella yhtenäistä työväenpuoluetta, jossa erimielisyyksien ei pidä haitata yhteistä työtä, yhteistä ryynnistystä, yhteistä taistelua.

Mutta ovatko proletariaatin pikkuporvarilliset mukana-kulkijat yksinomaan vain menshevistisen ryhmän omaisuutta? Eivät ole. Olemme jo maininneet „*Proletarin*” 39. numerossa *, että niitä on myös bolshevikeilla, kuten johdonmukaisten otzovistien koko perustelumenetelmä, heidän „uuden” taktiikan perustelemisyritystensä koko luonne todistaa. Ei yksikään edes jossain määrin huomattava työväen joukkopuolueen osa ole voinut itse asian olemuksen vuoksi välttää sitä, ettei siihen ole porvarillisen vallankumouksen kaudella liittynyt suurempaa tai pienempää määrää eri suuntavivahteita edustavia „mukana-kulkijoita”. Tämä ilmiö on kiertämätön jopa kehittyneimmissäkin kapitalistisissa maissa porvarillisen vallankumouksen täydelliseen päätökseen viemisen jälkeen, sillä proletariaatti joutuu aina olemaan kosketuksessa mitä erilaisimpiin pikkuporvariston kerroksiin, se ammentaa aina yhä uusia rekryyttejä näistä kerroksista. Tämä ilmiö ei ole mitenkään epänormaali eikä hirveä, jos proletaarinen puolue *vain* osaa sulattaa itseensä nämä vieraat ainekset, alistaa ne alaisikseen eikä itse alistu niille, jos se osaa kyllin ajoissa tajuta, että nämä tai nuo ainekset ovat todella vieraslaatuisia aineksia ja että visseissä oloissa niistä pitää sanoutua irti

* Ks. tätä osaa, ss. 279—296. *Toim.*

selvästi ja avoimesti. Ero VSDTP:n molempien ryhmien välillä tässä suhteessa onkin juuri siinä, että menshevikit joutuivat likvidaattorien (s.o. „mukanakulkijoiden”) vangiksi — sitä todistavat menshevikkien omissa riveissä niin heidän moskovalaiset kannattajansa Venäjällä kuin myös Plehanov eroamisellaan Potresovista ja „Golos Sotsial-Demokratista” ulkomailla, mutta bolshevikeilla otzovismin ja jumalanrakentajain likvidaattoriainekset joutuivat aivan alun perin vähäiseksi vähemmistöksi, ne tehtiin heti alun perin vaarattomiksi ja sitten tungettiin taka-alalle.

Siitä ei voi olla epäilystäkään, että otzovismi on nurinpäin käännettyä menshevismia ja että sekin johtaa kiertämättä likvidaattoruuteen, mutta vain hieman toista lajia olevaan likvidaattoruuteen. Kysymys ei tietenkään ole henkilöistä eikä yksityisistä ryhmistä, vaan tämän suuntauksen objektiivisesta tendenssistä, koska se lakkaa olemasta pelkästään mieliala ja koettaa muotoutua erikoiseksi suunaksi. Bolshevikit julistivat aivan selvästi ennen vallankumousta ensinnäkin sen, että he eivät halua luoda mitään erikoista suuntaa sosialismissa, vaan että he haluavat soveltaa koko kansainvälisen vallankumouksellisen, ortodoksis-marxilaisen sosialidemokratian peruseriaatteita vallankumouksemme uusiin olosuhteisiin; toiseksi sen, että he kykenevät täyttämään velvollisuutensa myös mitä raskaimmassa, hitaassa ja harmaassa arkityössä, jos sen jälkeen, kun olemme taistelleet ja kuluttaneet loppuun kaikki käytettävissämme olleet vallankumoukselliset mahdollisuudet, historia pakottaa meidät kulkemaan hitaasti „itsevaltiudellisen perustuslain” teitä. Jokainen vähänkin tarkkaavainen lukija löytää nämä lausunnot sosialidemokraattien kirjallisuudesta vuodelta 1905. Näillä lausunnoilla on äärettömän suuri merkitys koko ryhmän ottamana sitoumuksena, tietoisena tien valintana. Tämän sitoumuksen täyttämiseksi proletariaatin edessä meidän oli jatkuvasti sulatettava ja kasvatettava niitä, joita vapauden päivät olivat vetäneet sosialidemokratian puoleen (— muodostui jopa sellainen tyyppikin kuin „vapauden päivien sosialidemokraatti”—), joita oli vetänyt puoleensa etupäässä tunnuk-sien jyrkkyys, vallankumouksellisuus, „iskevyys” ja jotka eivät olleet kyllin lujia taistellakseen ei ainoastaan vallankumouksen juhlapäivinä, vaan myös vastavallankumouksellisen arjen päivinä. Osa näistä aineksista tottui vähitellen

proletaariseen työhön ja omaksui marxilaisen maailman-katsomuksen. Toinen osa oppi vain ulkoa eräitä tunnuksia, mutta ei omaksunut niitä, toisti vanhoja sanoja, mutta ei osannut soveltaa vallankumouksellisen sosialidemokraattisen taktiikan vanhoja periaatteita muuttuneisiin oloihin. Molempien osien kohtaloa kuvastaa havainnollisesti niiden henkilöiden läpikäymä evoluutio, jotka halusivat boikotoida III Duumaa. Vuoden 1907 kesäkuussa sellaiset olivat bolshevistisen ryhmän enemmistönä. Mutta „*Proletari*” noudatti järkähtämättä boikottivastaista linjaa. Elämä tarkisti tämän linjan; ja vuoden kuluttua „otzovistit” jäivät *vähemmistöksi* bolshevikkien keskuudessa (14 ääntä 18 ääntä vastaan kesällä 1908) Moskovan järjestössä — entisessä „boikotismin” linnakkeessa. Kului vielä vuosi, ja sen jälkeen kun otzovismin virheellisyyttä oli kaikin puolin ja monet kerrat selitetty, bolshevistinen ryhmä — ja tähän sisältyy bolshevikkien äskeisen neuvottelukokouksen merkitys — likvidoi lopullisesti otzovismin ja sen kannalle luisuvan ultimatismen, likvidoi lopullisesti tämän likvidaattoruuden omalaatuisen muodon.

Siksi meitä ei pidä moittia „uudesta jakaantumisesta”. Neuvottelukokoustamme koskevassa tiedotuksessa selitämme seikkaperäisesti tehtävämme ja suhteemme asiaan. Olemme käyttäneet loppuun kaikki mahdollisuudet ja kaikki keinot saadaksemme eri mieltä olevat toverit vakuuttuneiksi, olemme työskennelleet sen hyväksi yli puolitoista vuotta. Mutta me emme voi toimia puolueen ryhmänä, s.o. samoinajattelevien liittona, ellei meillä ole yksimielisyyttä peruskysymyksissä. Ryhmästä erkaantuminen ei ole samaa kuin puolueesta erkaantuminen. Meidän ryhmästämme erkaantuneet eivät menetä missään määrin mahdollisuutta toimia puolueessa. Joko he jäävät „villeiksi”, s.o. ryhmien ulkopuolelle, ja yleisen puolue toiminnan tilan pitää saada heidätkin mukaansa. Tahi he yrittävät luoda uuden ryhmän — siihen heillä on laillinen oikeus, jos he haluavat puolustaa ja kehittää oman erikoisen suuntavivahteensa katsomuksia ja taktiikkaa — ja silloin *koko puolue* saa hyvin pian nähdä omin silmin, millaisina käytännössä ilmenevät ne *tendenssit*, joiden aatteellista merkitystä koetimme edellä arvioida.

Bolshevikit joutuvat johtamaan puoluetta. Mutta jotta voitaisiin johtaa, pitää tuntea tie, pitää lakata horjumasta,

lakata kuluttamasta aikaa horjuvien vakuuttamiseen, taisteluun ryhmän sisällä niitä vastaan, jotka eivät ole samaa mieltä. Otvovismi ja samaan suuntaan luisuva ultimatismi eivät sovi yhteen sen työn kanssa, jota nykyiset olot vallankumouksellisilta sosialidemokraateilta nyt vaativat. Vallankumouksen aikana me opimme „puhumaan ranskalaisittain”, s.o. viemään liikkeeseen mahdollisimman paljon sellaisia tunnuksia, jotka sysäävät liikettä eteenpäin, nostattamaan välittömän joukkotaistelun tarmoa ja voimaa. Nyt, seisaustilan, taantumuksen ja hajaannuksen aikana, meidän on opittava „puhumaan saksalaisittain”, s.o. toimimaan hitaasti (muuta keinoa ei ole ennen kuin taas tulee uusi nousu), järjestelmällisesti, sitkeästi, etenemään askel askelelta, valaten asemia tuuma tuumalta. Kenestä tämä työ on ikävää, ken ei ymmärrä sitä, että *tälläkin tiellä*, että *tässäkin tien käänteessä* on välttämättä säilytettävä sosialidemokraattisen taktiikan vallankumoukselliset perusteet ja kehitettävä niitä edelleen, hän nimittää itseään turhaan marxilaiseksi.

Puolueemme ei voi mennä eteenpäin ilman likvidaattoruuden päättäväistä likvidoimista. Mutta likvidaattoruuteen ei kuulu ainoastaan menshevikkien suoranainen likvidaattoruus ja heidän opportunistinen taktiikkansa. Siihen kuuluu myös nurinpäin käännetty menshevismi. Siihen kuuluvat otzovismi ja ultimatismi, jotka estävät puoluetta täyttämästä vuorossa olevaa tehtäväänsä, joka muodostaa ajankohdan omalaatuisen erikoisuuden,—käyttämästä Duuman puhujalavaa ja luomasta tukikohtia kaikista ja kaikenlaisista työväenluokan puolilegaalisista ja legaalisisista järjestöistä. Siihen kuuluu jumalanrakentaminen ja jumalanrakentamistendenssien puolustelu, jotka ovat perin pohjin ristiriidassa marxilaisuuden perusteiden kanssa. Siihen kuuluu se, ettei ymmärretä bolshevikkien tehtäviä puolueessa, tehtäviä, jotka vuosina 1906—1907 tarkoittivat menshevistisen Keskuskomitean *kukistamista*, joka *ei nojautunut* puolueen enemmistöön (paitsi puolalaisia ja lätiläisiä puhtaasti menshevististä Keskuskomiteaa eivät silloin kannattaneet edes bundilaiset), tehtäviä, joihin nyt kuuluu puolueainesten kärsivällinen kasvattaminen, niiden yhteenliittäminen, todella yhtenäisen ja vankan proletaarisen puolueen luominen. Leppymättömällä taistelullaan puoluevastaisia aineksia vastaan vuosina 1903—1905 ja vuosina 1906—1907 bolshevikit raivasivat maaperää puolue-

kantaisuudelle. Bolshevikkien on nyt rakennettava puolue, rakennettava ryhmästä puolue, rakennettava puolue niiden asemien avulla, jotka on vallattu ryhmätaistelulla.

Tällaiset ovat ryhmämme tehtävät nykyisen poliittisen ajankohdan sekä koko VSDTP:n yleisen tilan yhteydessä. Nämä tehtävät on vielä kerran ja erikoisen yksityiskohtaisesti toistettu ja niitä on kehitelty edelleen äskettäin pidetyn bolshevistisen neuvottelukokouksen päätöslauselmissa. Rivit on järjestetty uudelleen uutta taistelua varten. Muuttuneet olosuhteet on otettu huomioon. Tie on valittu. Tätä tietä eteenpäin — ja Venäjän vallankumouksellinen sosialidemokraattinen työväenpuolue alkaa nopeasti muotoutua voimaksi, jota ei horjuta mikään taantumus ja joka vallankumouksemme seuraavassa ottelussa astuu kaikkien taistelevien luokkien johtoon*.

„Proletari” № 46,
heinäkuun 11 (24) pnä 1909

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan

* Äskettäin ilmestyivät painosta „Golos Sotsial-Demokratian” 15. numero ja „Otkliki Bunda”¹⁷⁸ julkaisun 2. numero. Näihin julkaisuihin on taas mätäkitty kasoittain likvidaattoruuden valittuja kukkasiasia, jotka kalpaavat käsittelyä ja arvioimista erillisessä kirjoituksessa „Proletarin” lähimmässä numerossa.